

Makale Türü: Araştırma
Gönderim Tarihi: 01 Haziran 2023
Kabul Tarihi: 14 Haziran 2023

“ TÜRKİYE’ DEKİ KORO ŞEFLERİNİN TEMEL VURUŞ TEKNİKLERİ ÜZERİNE GENEL BİR İNCELEME ”

“A GENERAL REVIEW ON THE BASIC BEATING TECHNIQUES OF THE CHORIC CHAIRS IN TURKEY”

Goncagül İŞLER¹-0009-0009-0874-8658

ÖZET

Ülkemizde koro şefliği yönetiminde net olarak belirlenmiş kriterler bulunmaması sebebiyle koro şefliği yönetimi konusunda bilgi karmaşası yaşanmaktadır. Bu sebeple ülkemizdeki koro şeflerinin temel seviyedeki durumlarının tespitinin yapılması amaçlanmış ve alanda bu konuda bir çalışma bulunmaması sebebiyle bu çalışmanın yapılması gerekli görülmüştür. ‘‘Türkiye’ de koro şeflerinin temel vuruş teknikleri üzerine şu anda var olan genel yapı nasıldır? ve uzmanların gözlemlerine dayalı olarak koro şeflerinde görülen yeterlilik düzeyleri ne derecedir? ’’ problem durumu ışığında 8 alt çalışma sorusu oluşturulmuş, araştırmada koro yönetenlerin temel vuruş teknikleri üzerine koro şefliği alanında 1 profesör ve 3 Doçent uzmanın genel görüşlerine başvurulmuştur. Bu araştırmada nitel bir araştırma çalışması olan olgubilim (phenomelogy) çalışması uygulanmıştır ve genel olarak gözlemlenen şefler okul korosu ve amatör koroların şefleri olmuştur. Üniversite ve ya profesyonel koroların şefleri bu çalışmanın dışında tutulmuştur. Uzmanlara yöneltilen sorular neticesinde Türkiye’deki koro şeflerinin temel vuruş teknik bilgileri incelenmiş, sonuçlar da genel yapısının yeterli düzeyde olmadığı, ülkemizdeki yüksek öğrenim kurumlarında koro şefliği alanında bölüm olmaması, eğitim fakültelerinin müzik öğretmenliği bölümlerinde koro şefliği eğitimi verebilecek öğretim elemanlarının eksikliği ve eğitim fakülteleri müzik öğretmenliği bölümlerinde 8. Ders yarıyılında ders olarak verilen koro yönetimi dersinin zorunlu değil seçmeli olması koro şefi adaylarının yeterli eğitim alamaması sonuçlarına ulaşılmış, sonuçlar bölümünde daha kapsamlı sonuçlar ele alınmıştır.

¹ İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Yüksek Lisans Öğrencisi

Anahtar Kelimeler: Koro, Koro Şefi, Koro Şefliği Eğitimi, Müzik Öğretmeni

ABSTRACT

Due to the lack of clearly defined criteria in choir conducting management in our country, there is a confusion of information about choir conducting management. For this reason, it was aimed to determine the basic level of the choir conductors in our country and it was deemed necessary to carry out this study since there is no study on this subject in the field. What is the current general structure on the basic striking techniques of choir conductors in "Turkey"? and what is the level of proficiency seen in the choir conductors based on the observations of the experts? In the light of the problem situation, 8 sub-study questions were formed, and the general opinions of 1 professor and 3 associate professors in the field of choir conducting were consulted on the basic striking techniques of the choir directors. In this research, a qualitative research study, phenomenology, was applied and the generally observed conductors were the conductors of school choirs and amateur choirs. Conductors of university or professional choirs were excluded from this study. As a result of the questions directed to the experts, the basic beat technical information of the choir conductors in Turkey were examined, the results were that the general structure was not at a sufficient level, there was no department in the field of choir conducting in higher education institutions in our country, the lack of teaching staff who could provide choir conducting training in the music teaching departments of education faculties and music teaching in education faculties. It has been concluded that the choir management course, which is given as a course in the 8th semester in the 8th semester, is not compulsory but optional, and that the choir conductor candidates cannot receive adequate training, and more comprehensive results are discussed in the results section.

Keywords: Choir, Choir Conductor, Choral Conducting Education, Music Teacher

1.GİRİŞ

Koro, şarkı söylemeye yönelik örgütlenmiş bireylerin bir araya gelerek belli armoni ve düzen içerisinde birlikte söyleme becerilerinin geliştirildiği ses topluluklarıdır.

Koronun terminolojik ifadesi eski Yunancada ‘‘ Khoros’’, Fransızca ‘‘Choeur’’, Latince ‘‘ Chorus’’, İngilizce ‘‘ Chorus, Choral veya Choir’’, Almanca ‘‘ Chor’’ kelimeleriyle bilinen ve Türkçe anlamıyla dilimizde ‘‘Koro’’ olarak yer edinmiştir. Çoksesli ve ya tek sesli müzik eserlerini seslendirmek amacıyla, belli bir sayıda oluşturulan yorumcu, icracı toplulukları olarak adlandırılır.

Koro, birçok farklı boyutta ve yapıda olabilir. Sayısal farklılıklar görülse bile korolar, enstrüman eşliğinde veya enstrüman eşliği yapılmaksızın salt insan sesi ile müzik icra edebilirler. Salt insan sesi ile oluşturulan korolara ‘‘A Capella’’ koro denir (Çevik, 2015).

Korolar oluşumlarına göre sınıflandırılabilir. Müzik becerilerini geliştirmek, yaptıkları icralar ile toplumumuzun kültürel, sanatsal birikimine katkı sağlamak amacıyla, üyelerinin müziği meslek olarak seçmiş bireylerden ve koroda söyleme becerileri ölçülerek seçilen bireylerden oluşan korolara profesyonel korolar denir. Opera, devlet kurumları, radyo ve özel kuruluş koroları profesyonel korolara örnektir.

Müzik ile hobi amacı ile ilgilenen, bu müzik ilgisini geliştirmek amacıyla gönüllü olarak katılan amatör üyelerden oluşturulan korolara amatör (özengen) korolar denir. Kültür bakanlığı, sivil toplum örgütleri, kültür merkezleri, dernek koroları özengen korolara örnektir.

Ders programlarında yer alan müzik kuramları, müzik dili, müzik yazısı, alan bilgilerini geliştirmek ve mesleki müzik eğitiminin vazgeçilmez bir parçası olan koro müziğinin müzik eğitim programlarında yer alması sebebiyle, üyelerinin müzik eğitimini meslek olarak edinmiş bireylerden oluşturulan korolara eğitim amaçlı korolar denilmektedir (Çevik, 1999).

KORO ŞEFİ

Türkiye’ de korolara liderlik eden eğitimci koro şefi ve ya yöneticisi olarak adlandırılırken yabancı dillerde ise Fransızca ‘‘ Chef de Choeur’’, Almanca ‘‘ Chormeister’’, ‘‘Conductor’’, ‘‘Maestro’’ gibi kelimeler ile adlandırılır (Uslu, 2013).

Gökçe (2010)' ye göre nitelikli bir koro yaratmada koro şefinin kişisel ve müzikal yetileri ve yetenekleri, genel olarak; müzikal algı, psikolojik algı, insan davranış bilimi, lider olma, enerjik yapı, yaratıcı olma, espritu el algı ve kimlik, duygusal algı, kararlı olma, solfej bilgisi, m zık biçim form bilgisi, armoni bilgisi, korosal dönem biçim stil bilgisi, genel m zık kültürü, piyano pedagojisi, insan sesi pedagojisi, koro ses pedagojisi, akustik bilgisi ,koro repertuarı, müzikalite kavramı, genel m zık dağarcığı bağlıklarıyla ifade edilmektedir (Gökçe, 2010).

Koro Şefleri, bir koro için son derece önemli bir role sahiptirler. Bir koro Şefi, koro üyelerinin performanslarını yöneten, onlara liderlik eden, müzikal tercihleri belirleyen ve koro için genel olarak sorumluluk alan kiŐidir. Koro Şefi, koro  yeleri arasında takım çalışması, iŐbirliėi ve iletişim becerilerinin geliŐtirilmesini teŐvik ederek, koro  yeleri arasında bir sinerji yaratmalıdır.

Her m zık öğretmeninin bir koro Şefi adayı olduğu asla unutulmamalıdır. Bir m zık  ğretmeni koro yönetimindeki temel terimlere, temel vuruş tekniklerine, ocuk Őarkılarına eŐlik yapabilme becerilerine sahip olabilmelidir. Koro yönetimi ve eğitimi alanında yeterli bilgiye sahip olmayan m zık öğretmenleri koristlerine doğru yönlendirmeler yapamaz ise ocuk ve ya ergenlik çağındaki koristlere yapılan yanlış yönlendirmeler ve korosunun seviyesine uygun olmayan Şarkı seçimleri ile koro üyelerinin müzikal becerilerine zarar verilmesi muhtemeldir. Bu nedenle mesleki m zık eğitiminde koro yönetimi eğitimi mutlaka doğru bilgiler ile düzenlenmeli ve öğretilmelidir.

TÜRKİYE'DE KORO ŞEFLİğİ EğİTİMİ

Türkiye' de koro Şefliği alanında eğitim veren bir yüksek öğrenim kurumu bulunmamaktadır. Bu sebeple ülkemizde koro Şefliği eğitimleri koro Şefliği alıŐtaylarında, masterclasslarda ve ya usta-ıracak ilişkisi ile gerçekleŐtirilmektedir. Türkiye'de koro Şefliği alanında eğitimler düzenleyen 3 alıŐtay bulunmaktadır. Bunlar 100 Ses Koro Okulu'nun düzenlemiŐ olduğu Ulusal Koro Şefliği Sınıfları, Devlet oksesli Korosunun düzenlemiŐ olduğu Walter Strauss Ustalık Sınıfı ve Genç Koro Şefleri Akademisidir. Bu eğitimlerde koro Şefliği temel ve ileri seviye eğitimleri koro alanında uzman eğitmenler tarafından verilmektedir.

2. PROBLEM DURUMU

2.1. Problem Cümlesi

Araştırmanın problem cümlesi “Türkiye’ de koro şeflerinin temel vuruş teknikleri üzerine şu anda var olan genel yapı nasıldır ve uzmanların gözlemlerine dayalı olarak koro şeflerinde görülen yeterlilik düzeyleri ne derecedir? ” temel problemi kapsamında aşağıdaki çalışma soruları belirlenmiştir.

1. Temel vuruş teknikleri kısaca nedir?
2. Sizce Türkiye’ de temel vuruş kavramı üzerine bir anlayış var mıdır?
3. Türkiye’ deki eğitim fakültelerinde temel vuruş teknikleri üzerine bir eğitim yapılmakta mıdır?
4. Türkiye’ de koro şefliği bölümü var mıdır? Varsa bu anlamda temel vuruş teknikleri üzerine ders yapılmakta mıdır?
5. Temel vuruş tekniklerinde 2/4, 3/4 ve 4/4 vuruşlarda Türkiye’deki koro şeflerinin sahne performansı esnasındaki vuruşlarını nasıl değerlendiriyorsunuz?
6. Türkiye’deki koro şeflerinin beden ve duruş pozisyonlarını nasıl değerlendiriyorsunuz?
7. Nüansları belirtmek adına yapılan vuruşlarda koro şeflerinin tekniklerini doğru buluyor musunuz? Sağ ve sol ayrı vuruşlar sizce doğru uygulanıyor mu ve uygulanmalı mı?
8. Türkiye’deki koro şeflerinde bitiriş hareketi nasıl yapılmaktadır? Sizce genel hatalar nedir?

2.2. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu araştırmada Türkiye’ deki koro şeflerinin temel vuruş tekniklerinin genel yapısının incelenmesi ve yeterliliklerinin uzmanlar tarafından gözlemlerine dayalı olarak sorulara cevaplar vermesi neticesinde, ülkemizdeki koro şeflerinin temel seviyedeki durumlarının tespitinin yapılması amaçlanmıştır. Koro şefleri ve müzik öğretmenlerinin temel vuruş tekniklerini bilmesi gerekli görüldüğünden ve bu alanda daha önce yapılan bir araştırma bulunmaması sebebiyle bu araştırmanın yapılması önemli görülmektedir.

2.3. Yöntem ve Verilerin Analizi

Türkiye’deki koro şefliğinin temel vuruş tekniklerinin genel yapısını tespit etmeye yönelik yapılan bu araştırmada nitel bir araştırma çalışması olan olgubilim (phenomenology) çalışması uygulanmıştır. Çalışmada uzmanlara okul korosu şefleri ile ilgili gözlemleri sorulmuştur, üniversite ve profesyonel koroların şefleri bu çalışmada değerlendirmeye alınmamıştır. Soruları cevaplayan öğretim görevlileri “uzman” olarak tanımlanmış ve görüşme yapma sırasına göre U1, U2, U3 ve U4 olarak belirtilmiştir. Soruların yönetildiği uzmanlar koro ve koro yönetimi alanındaki uzmanlardan oluşmaktadır. Uzmanlardan biri yurt dışı koro şefliği bölümünden lisans ve yüksek lisans mezunu olup, diğer uzmanlarımızın Türkiye’de koro ve yönetimi açısından değerli çalışmalara sahip olması sebebiyle uzmanlarımızda sorular yöneltilmiştir.

2.4. Veri Toplama Araçları

Araştırmada, veri toplama amacıyla standartlaştırılmış açık uçlu görüşme stratejisi benimsenmiştir. Standartlaştırılmış açık uçlu görüşme stratejisinde “Soruların tam olarak sırası ve tarzı önceden belirlenir. Görüşme yapılan tüm kişilere aynı temel soruların aynı sıra ile sorulur. Sorular tam anlamıyla açık uçlu bir formatta ifade edilir.” (Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., Demirel, F., 2020).

Koro Şeflerine soruları iletmek amacı ile görüşme yöntemlerinden olan yarı yapılandırılmış görüşme formu uygulanmıştır. ‘’ yarı yapılandırılmış görüşmeler, hem sabit seçenekler cevaplamayı hem de ilgili alanda derinlemesine gidebilmeyi birleştirir. Analizlerin kolaylığı, görüşülene kendini ifade etme imkanı, gerektiğinde derinlemesine bilgi sağlama gibi avantajları bulunur.’’ (Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., Demirel, F., 2020, s. 159).

2.5. Görüşme Formu

Bu araştırmada, koro şefliği alanında uzmanlara sorulmak üzere hazırlanan ‘‘TÜRKİYE’DEKİ KORO ŞEFLERİNDE TEMEL VURUŞ TEKNİKLERİ ÜZERİNE GENEL BİR İNCELEME’’ başlıklı görüşme formu, koro şefliği alanında doktora sürecini tamamlamış uzman yönlendirmesi ile hazırlanmıştır.

3. BULGULAR

Bu bölümde uzmanlara alt problemlerde belirtilen sorulara verilen cevaplar sıralandırılmıştır

3.1. ‘‘Temel vuruş teknikleri kısaca nedir?’’ Alt problemine verilen cevaplar

U1: Farklı ölçülerin yönlendirilmesidir. 6 ay süren bir süreçtir, vücut duruşundan bilek kullanımına, omuz kullanımına, space denilen mekan kullanımına, önündeki şeklin nereye kadar açılacağı ve önündeki vuruş şekli hangi ölçüde nereye kadar vurulur bunlar temel vuruş teknikleridir. Ama hangi açıdan bakacağımıza da bağlıdır. Profesyoneller için temel vuruş teknikleri çok fazla ayrıntılıdır, amatör ve tanışma amaçlı temel vuruş teknikleri öğrenimi kısa bir süreçtir. Belki 1-2 çalışma ile öğrenilebilir.

U2: Esere başlama, eserin seslendirilme sürecini yürütme ve bitirme anını tespit ederek koronun nerede ne yapacağına ilişkin ritmik yapıya karar veren durumları yönetme teknikleri vuruş teknikleri olarak adlandırılabilir.

U3: Koro yönetiminin temelini oluşturan ‘‘vuruş’’ kavramını açıklamada kullanılan yol ve yöntemler bütünüdür.

U4: Düzgün bir duruşa sahip olmak. Merkezinde dik ve ayakları sağlam basan bir duruşla başlamak gerekir. Temel teknik ise manuel, el tekniğinde tam bir yer çekimi gözetilmeli. Mesele 2/4 lük vuruşu düşünelim. Eli zorlayarak değil elin kendi ağırlığını kullanarak, rahat bir pozisyonda elimiz ile merkezimizde el pozisyonunu ne koroya çok fazlaya uzatacak şekilde ne de koltuk altlarımızı sıkıştırarak şekilde olmamalı. Elimizin hareketleriyle aslında karşı tarafı müziğe davet ediyoruz. Ağırlık merkezimizde bir güç ve enerji var onu unutmamak gerekir. 2/4, 3/4 ve 4/4 vuruşları temel vuruşlar olarak kabul etmekteyiz.

3.2. ‘‘Sizce Türkiye’ de temel vuruş kavramı üzerine bir anlayış var mıdır?’’ Alt problemine verilen cevaplar

U1: Maalesef yok. O kadar fazla yok ki ana vuruşların yönleri bile karıştırılıyor. Örneğin; 2/4 lük dışarı içeri olacağına içeri dışarı vuruluyor. İçeri vuruş normalde zayıf bir vuruştur ama 1. vuruş olarak vuruyorlar, dışarı da güçlü bir vuruştur 2. vuruş olarak vuruyorlar. Metrik aksanda farklı vurdukları için vurguların yerini değiştiriyorlar. 3/4 lük zaten kendi başına bir karmaşa içinde, en zoru ve en yapılamayan 4/4 lük. Büyük bir karmaşa var.

U2: Koro okulu kavramı oturmadığı için böyle bir temel vuruş anlayışı olmasını beklemek ve istemek mümkün değil. Bu alandaki pek çok kişi hocalarından gördüğünü yapmaya çalışıyor.

U3: Elbette böyle bir anlayış var. Koro eğitimi ve yönetiminde, öncelikli olarak temel vuruş teknikleri üzerine kazanımlar elde edilir.

U4: Var, çoğunun bildiğini söyleyebilirim. Ancak, başlangıç 1. Vuruşta yana doğru vuruşlar gözlemliyorum. Örneğin 2/4 ün 1. Vuruşunun aşağı doğru olması gerekir. Çünkü, öncelikle ölçü kavramının anlaşılması gerekiyor. 1. Vuruş kuvvetli zamandır, 2/4 ün 2. Vuruşu zayıf zamandır. 3/4 te ise kuvvetli-zayıf-zayıf olarak olması gerekir. Fakat bazı valslerde 3. Vuruşunda kuvvetli olma ihtimali de var. Bu müziğin kendi yapısı ve dinamikleri içerisinde de değişebilir. Ancak kuvvetli ve zayıf vuruş kavramlarının öğretilmesi gerekli. 4/4 ü düşünelim 1. Vuruş kuvvetli, 2. Vuruş zayıf, 3. Vuruş yarı kuvvetli ve 4. Vuruş zayıf olmalıdır. Bu zayıf ve kuvvetli vuruşların koro şefliği eğitiminde öğretilmesi gereklidir. İlk vuruşta yana doğru bir vuruş yaptığınızda koro ne yapmak istediğinizi anlamayacaktır. Maalesef yelpaze gibi yana doğru vuruşlar gözlemliyoruz. Bunların ötesinde koro ile iletişimi güzel ise, koro bunu normal algılayıp, güzel söylüyor ise aslında orada bir iletişim problemi yok demektir. Biz iletişim problemi olupta tam olarak koro şefinin gösterdiği vuruşun koro tarafından algılanmayıp, bütün koro tarafından aynı hareket ve ya aynı şekilde söyleme halinin olmamasında bu aksaklıkların sebeplerini görebiliyoruz. Eğer iletişim problemi görülüyorsa sıkıntı da yok aslında. Garipte yönetiyor olabilirler ama korodan alınan sonuç çok iyi olabiliyor. Bu koro şefinin kötü olduğu anlamına gelmez tabii ama yine de eğitime ihtiyaç vardır. Toparlayacak olursak Türkiye’ de temel vuruş kavramı üzerine bir anlayış kısmen vardır.

3.3. ‘Türkiye’ deki eğitim fakültelerinde temel vuruş teknikleri üzerine bir eğitim yapılmakta mıdır?’ Alt problemine verilen cevaplar

U1: Prensip olarak yapılıyordu, çok yakın zamana kadar bazı hocalar doğru şeyler öğretiyordu, örnek verirsek Suna ÇEVİK. Ama şu an öğretecek eleman olmadığı için bu eğitim verilemiyor. Her birey yanlış öğrenmiş olsa bile bir şekilde ders vermeye kalkıştığı ve danışmadığı için orada bir problem yaşanıyor. Hatta üniversitelerde şu anda 1 dönem seçmeli ders olarak veriliyor. Seçmeli olarak seçmezse hiçbir şey öğrenmeden müzik öğretmeni olup devam edebiliyor. Ders artık zorunlu değil halbuki programın içerisinde olması gerekiyor.

U2: Eskiden daha fazla yapıldığını düşünüyorum. Koro derslerinin saatlerinin azaltılmış olması ama en çok da pandemi her şeyi altüst etti ve en fazla da koro alanı bu durumdan etkilendi. Bu nedenle temel vuruş teknikleri üzerine bir eğitim verilebildiğini düşünmüyorum.

U3: Yeni müfredattan önce, 8. Yarıyıl “Koro Yönetimi” adlı bir ders vardı. Bu dersi yürüten eğitimciler, kendi bilgileri doğrultusunda bir dönem boyunca öğrencilerine temel vuruşlar olmak üzere çeşitli bilgi ve beceriler kazandırmaktaydı. Ancak bu ders yeni müfredatta yer almamaktadır.

U4: Bizim okul yıllarımızda son dönemde koro yönetim teknikleri dersimiz vardı, 4. Sınıfın son döneminde görülürdü. Fakat şu an yeni müfredatta koro yönetimi teknikleri dersi maalesef yok. Bu sebepten bazı dersleri kendi derslerimde dersin bazı kısımlarını koro yönetimi teknikleri gibi işliyorum. Bazı öğretmenler şarkı dağarı ve okul müziği gibi dersleri de koro yönetim teknikleri dersi gibi işlemeye çalışıyorlar. Bizler bu eksiği başka şekillerde tamamlamaya çalışıyoruz. Teknik bir ders olarak tekrar müfredata konulması gerekiyor.

3.4. ‘Türkiye’ de koro şefliği bölümü var mıdır? Varsa bu anlamda temel vuruş teknikleri üzerine ders yapılmakta mıdır?’ Alt problemine verilen cevaplar

U1: Türkiye’ de koro şefliği bölümü yok, orkestra şeflerinin eğitiminde koro şefliği diye bir ders var. Orada koro şeflerine danışmıyorlar daha doğrusu kişisel bir inisiyatif olarak gelişiyor. Bazı hocalar mesela Rengim GÖKMEN gibi, koro şefliği dersini kendi dersinden ayırıp koro şeflerini derse gönderebiliyor ki bu bana teklif edilip, uygulanmıştı. Bu konu inanılmaz önemli çünkü orkestra şefliği ile koro şefliği arasındaki en önemli fark nefes zamanları ve vuruştaki nefestir. O yüzden mutlaka çalışılması gerekiyor ama şu an için ülkemizdeki durum bu.

U2: Koro Anasanat Dalı Ankara Üniversitesinde vardı ve kapandı. Ama eğitim verilirken temel vuruş teknikleri ve daha pek çok bilginin iyi bir şekilde verildiğini düşünüyorum. Afyon Kocatepe Üniversitesi Devlet Konservatuvarı’ nda da Koro Anasanat Dalı açılmıştı ve hala devam ediyor çalışmalarına. Ama bu anasanat dalı koro şefliği değildir. Orada Koro Eğitimi Yönetimi adlı iki yıllık bir ders vardı ve bu dersi veren biri olarak öğrencilere kendi hocalarımdan öğrendiklerimi ve Koro Eğitimi Yönetimi kitaplarında yer verilen bilgileri ki bunlara yabancı kaynaklar da dahildir vermeye çalışıyordum. Ayrıca bir piyanistimiz de

derslere destek oluyordu. Bu ders sadece temel vuruş teknikleri üzerine değildi ve daha başka birçok konu bu derste ele alınıyordu. Halen bu dersleri yürüten meslektaşım da alanında gerçekten iyi bir uzmandır ve koro şefi olarak opera korolarını çalıştırmış biridir. Ben ülke genelinde bu konuyu kısıtlı imkanlarla da olsa iyi bir şekilde veren koro eğitimcilerinin olduğunu düşünüyorum. Temel vuruş tekniklerini bilmek ve uygulamak farklı kavramlardır. Yönetmek sadece vuruşları doğru yapmak hiç değildir. Temel vuruş teknikleri üzerine ders yapılmakta mıdır? sorusunun yanıtı ise; hayır yapılmamaktadır koro eğitimi yönetimi dersi içerisinde ele alınmaktadır.

U3: Bildiğim kadarıyla bir tane vardı, o da lisansüstü olarak eğitim vermekteydi. Elbette temel vuruş teknikleri öğretilmekteydi.

U4: Yok. Yapılan yerlerde masterclasslar, koro şefliği eğitimleri, workshoplar aracılığı ile bu eksikliler tamamlanmaya çalışılmaktadır.

3.5. “Temel vuruş tekniklerinde 2/4, 3/4 ve 4/4 vuruşlarda Türkiye’deki koro şeflerinin sahne performansı esnasındaki vuruşlarını nasıl değerlendiriyorsunuz?” Alt problemine verilen cevaplar

U1: Eğer doğru vuruluyorsa ki çoğu zaman yanlış vuruluyor hatta vuruşları yanlış yönlendiriyorlar. Ama en büyük problem doğru vurulsa bile olay mekanik bir jimnastik harekete dönüşüyor. Trafik polisi gibi düşünüyorlar halbuki orada vuruşlar sadece eseri yaratanın bir aracıdır, o vuruşu duygusal bir ifade amaçlı kullanmak lazım. İşte bunu neredeyse göremiyorum.

U2: Ben eser 2/4lük diye eserin tamamının bu şekilde yönetilmesi gerektiğini düşünmüyorum. Bir eseri yönetmek vuruşları yapmak değildir. Ama yanlış yöneten çok kişiyi gördüğümü söyleyebilirim.

U3: Basit dediğimiz bu vuruşlarda çok rahat oldukları söylenebilir ancak 7/8, 9/8, 15/8 gibi bileşik ölçülerde özellikle girişlerde eğer ki eser acapella ise zorlanabiliyorlar. 6/8’lik eserlerde de eğer 6 vuruşlu yönetiyorlarsa ritmi çekipeserde ağırlaşmaya ve ritimden düşmeye neden olabiliyorlar. Bu gibi bileşik ölçüleri olabildiğince basit ölçülere indirgeyerek sade yönetmek gerekiyor. Örneğin 9/8, 4/4’e rahatlıkla uyarlanabilir.

U4: Temel bilgilerin eksikliğinden kaynaklı yönetim teknikleri eksiklikleri var. Bunun alt yapısında teorik, pratik eksiklikler de dahil. Ama ben bu girişimlerin tamamına çok iyi niyetli ve cesurca buluyorum. Herkes kendince bir yoğurt yiyiş yapmaya çalışıyor, bir stil yaratmaya çalışıyor. Ancak bunu temelinin bir okul ya da bir teorik, pratik başka bir donanımı olması gerekiyor, temelinin oturtulması gerekiyor. O yüzden yapılmaya çalışılanlar iyi niyetli olsa da maalesef teknik konuda bilgiler yerleşmemiş diyebilirim.

5.6.‘Türkiye’deki koro şeflerinin beden ve duruş pozisyonlarını nasıl değerlendiriyorsunuz?’ Alt problemine verilen cevaplar

U1: Yetersiz buluyorum çünkü, temel eğitim yeterli olmadığı için öncelikle vücutta denge noktasını kuramıyorlar, sahnede de bu belli oluyor. İkincisi de el kendi başına dirsek, omuz ve bilek açısından temel hareketlere uygun olması gerekiyor. Diyelim ki dirsek vücuda çok yakınsa, yapışık gibiyse bu sakat bir pozisyonudur. Dolayısıyla bu koroya ifade vermiyor, tam tersi korodan korkup bir koruma pozisyonuna geçiliyor ya da şöyle diyebilirim ki bazı şefler çok özgüvenli ama orada bir vuruş vermiyorlar maalesef. Eller bir yukarı bir aşağıya gidiyor tıpkı bir lastik çeker gibi. Ve bu artık bir anlamda şeflikten çıkıyor, melodi nereye gidiyorsa orayı çiziyor ama vuruş nerede?, metrik aksan nerede? Bunlar verilemiyor maalesef. Ek olarak çok sert bilekler gözlemliyorum. Bileklerini tahta parçası gibi kullandıkları için bilekten çözülmeyen bir el, tıpkı bir tahta oyuncak gibi görünüyor. Yan taraftan çok sert ve soğuk bir görüntü oluşuyor.

U2: Günümüzde daha iyi diyebilirim.

U3: Duruş denilen, uluslararası terminolojide postür olarak adlandırılan kavram oldukça önemli. Beden dili ise bir koro şefinin imzası niteliğindedir. Koro şefinin özellikle jest ve mimiklerle bu duruşu desteklemesi, enerjik-sempatik ve aynı zamanda güven veren bir beden diline sahip olması gerekir. Genel anlamda duruşlar iyi.

U4: Sağlam bulmuyorum. Sağlam bir duruş olması gerekli, aşırı bir salınım olmaması, aşırı öne- geriye eğilmemek, kendini aşırı sıkmamak, elleri ve kolları aşırı bir şekilde hareket ettirmemek gerekli. Bunları gözlemlemekteyim. Pek çok teknik gibi görünen ancak eğitimleri olmadığı için ucu kaçan hareketler görüyoruz, bu da normal bir durum. Asla suçlayamıyorum ama bir durum var ki koro şefi adayları ellerinden geleni yapıyorlar. Genel olarak duruş pozisyonları için eğitime ihtiyaçlarının olduğunu düşünüyorum.

3.7. ‘Nüansları belirtmek adına yapılan vuruşlarda koro şeflerinin tekniklerini doğru buluyor musunuz? Sağ ve sol ayrı vuruşlar sizce doğru uygulanıyor mu ve uygulanmalı mı?’ Alt problemine verilen cevaplar

U1: Nüanslar gösterilmiyor daha doğrusu gösteriliyor ama vuruşun içinde değil. Bazen müzikalite adına eller çaresizlikten nasıl inmesi gerekiyor diye bocalayabiliyorlar. Genel vuruş çizgilerinin dışında gösterilebiliyor. Müzikalitesi olan şefler var tabii herkes antimüzikal değil ama nüansı ne şekilde doğru yapabileceğini belki de bilmiyor. Nüansları yapabilen şefler var, bunları affedici bir şekilde gözlemleyebiliyoruz çünkü bazen nüans adına yanlış bir şey bile olsa ifadeyi taşıdığı için özel el imlası olarak kabul edilebiliyor. Sağ el ve sol el vuruşları genelde orkestra şeflerinde var olan hareketler, koro şefliğinde de olmalı. Çünkü her el başka bir partiyi yönetmeli. Dolayısıyla uygulanması gerekiyor ama neredeyse koro şeflerinin %90 nında bu uygulanmıyor. Böyle bir problemi genel olarak gözlemliyoruz.

U2: Eserin yönetimi bir bütündür ama o bütünlüğe ulaşmak ayrı ayrı çalışmayı gerektirir. Bu konuda bizde koro yönetiminin hiçbir unsurunun tam olarak doğru uygulandığı söylenemez ama uygulayanların olduğunu da belirtmek gerekir.

U3: Bazen doğru bazen de tam olarak doğru olmayan hareketler gözlemlenebiliyor. Sağ ve sol el koordinasyonunun tam olarak ayrı ayrı çalışılması gerekir. Koroda manuel teknik oldukça önemli; tıpkı piyanodaki sağ-sol el koordinasyonu gibi ağırlık merkezi ve balansı iyi ayarlanmalı, müzikal dinamikler üzerinde düşünülmelidir.

U4: Bir vuruşunuzun sabit tempoyu vermesi, diğer vuruşun nüans ve diğer detayları belirtmesi gerekirken iki elde de aynı şeyi gözlemliyorum. Bu normal çünkü iki elin ayrı ayrı çalışılması gerekir ve bu gerçekten zor, kesinlikle çalışması gerekli. Genel olarak tempo sabit değil, bunun üzerinde çalışılması gerekli. Bunun metronomla ciddi bir şekilde çalışılması gerekiyor. Bir müzik öğretmeni veya koro şefi adayı hiç fark etmez tempolarının sabit olması gerekiyor. Rubato ve ya accelerando gibi başka terimler yapmak isteniyorsa eğer bunu koro şefinin hakimiyetinde olması gerekir. Sallantılı bir tempo olmaması gerekli. Büyük hareketler yapılmasına gerek yok, en az info ile koro şefinin korodan karşılığını alması gerekir. Koro şefinin müziğin partiyonlarına çok iyi hakim olması, en azından partiyonları ikili ikili çalabilecek seviyede olması gereklidir. Tenor- Soprano, Soprano- Bas gibi partilerin, birlikte tınlayan partilerin en azından çalınması gerekir. Bu yüzden piyano hakimiyeti, müziği iyi

bilme ve sabit bir tempoda karar verilmiş olması gerekir. Örneğin öğretmen marşı yönetilecek. Eser öğretmen marşı ama bu eseri kendi stil ve tarzında eserin dinamikleri dışına çıkmadan yönetmek gerekir.

3.8. ‘Türkiye’deki koro şeflerinde bitiriş hareketi nasıl yapılmaktadır? Sizce genel hatalar nedir? ‘ Alt problemine verilen cevaplar

U1: Bitiriş hareketi genel olarak yuvarlak yapıp kesiliyor tıpkı bir lastik keser gibi, çok enteresan ki yuvarlağı yapıp dışarı doğru kesiyorlar ve parmakları kapatıyorlar. Bu çok sert bir hareket. Normalde şeflikte dışarı çıkarsanız bu güçlü zaman demektir. Dışarı hareketi her zaman güçlü zaman demektir ve kapanışta güçlü bir zamanda kapatmak bir problem. Olması gereken ise bitiriş noktası aşağıya doğru olduğu için eli nerede kapatırsan kapat, yukarıdan daire bile yapsan aşağıda tıpkı bir virgül gibi kapanabilmesi lazım. Şeflik tekniği de olmadığı için koristler de bunu anlamadığı için bir anlamada cesaret hareketi olarakta daha doğrusu koordinasyonsuzluk hareketi diyelim buna. Bence koristlere de kapanış bu şekilde yapılır diye öğretmek gerekir. Büyük ihtimal bu kapanış hareketini orkestra şeflerini izleyerek almışlardır.Orkestra şefliğinde orkestra eli tam anlamıyla görmediği için bitiriş hareketini görülebilecek şekilde anlaşılır kılıyorlar. Tabii bütün şefler değil, profesyonel şefler bunu uygulamazlar. Dolayısıyla orkestra şefliğinin bitirişi ile koro şefliğinin bitirişini çok konuşmak, analiz etmek gerekiyor. Genel olarak yanlış biliniyor.

U2: Eser bitsin de nasıl biterse bitsin. Genel hata bu anlayıştan kaynaklanmaktadır. Bu nedenle bitirişler genellikle çok sert bir hareketle yapılmaktadır. Oysa eserin yapısı bitirişi belirler. En genel hata budur diyebilirim.

U3: Genel olarak avuçların kapanması şeklinde bir görüntüye sahiptir. Genel hataların başında erken kapatma dediğimiz; zamanın hakkı verilmeden gerçekleşen bitiriş gelmektedir. Diğer bir hata da koronun bitirişe tam olarak hazırlanamamasıdır. Bunun için de şefin bitirişe ayrı bir önem vermesi ve jest ve mimikleriyle koroyu psikolojik ve reflektif olarak kapanışa hazır hale getirmesi gerekir.

U4: Parmakları kapatma şeklinde yapıyorlar ama parmakları nerede kapatması gerektiğini bilmiyorlar. Bitişte bir çember yaptığında mesela bir puandorg yapıp bir nokta vurduğunda ve tekrar ikinci bir nokra vurup, orada kelimeyi kapatması ve ya heceyi sonlandırması, eseri sonlandırması gerektiğini bilmesi gerekir. Bitirişte çok net olmak gerekli, hareket fiyonk

yaparak kapatılacaksa fiyonkun neresinde kapatması gerektiğini iyi bilmesi gerekir. Parmakların kapatılması ve fiyonk hareketi gibi bitiriler görüyoruz. Bunlar betlik açısında zorlar ve gözlemlerimizde fiyonkun noktası yok gibi hareketler görüyoruz, bu karşı tarafa ve seyirciye devam ediyor hissi veriyor. Yine de yapılan tüm hareketleri cesur ve iyi niyetli buluyorum. Eğitim ile öğrenilmesi gereklidir.

4. SONUÇ

Uzmanlardan alınan cevaplar neticesinde, temel vuruş teknikleri kısaca yönetim tekniklerini de kapsayan, farklı ölçülerin yönlendirilmesi, genel olarak 2/4, 3/4 ve 4/4 vuruşlarından oluşan, manuel duruşu da kapsayan teknik becerilerdir. Profesyoneller için 6 ay, amatör ve şeflik alanında çalışma yapmak isteyenler için kısa bir çalışma ile öğrenilebilir. Türkiye’ de temel vuruş teknikleri kavramı üzerine yeterli bir anlayış olmadığı, yönetim esnasında vuruş zamanlarında güçlü ve zayıf vuruşların karıştırıldığı, metrik aksan dışında yönetimler yapıldığı görülmüştür. Türkiye’ deki eğitim fakültelerinin müzik öğretmenliği bölümlerinde koro şefliği eğitimi verebilecek öğretim elemanlarının eksikliği ve eğitim fakülteleri müzik öğretmenliği bölümlerinde 8. Ders yarı yılında ders olarak verilen koro yönetimi dersinin zorunlu değil seçmeli olması sebebiyle, müzik öğretmenliği bölümlerinde temel vuruş teknikleri üzerine yapılan eğitimlerin yeterli düzeyde olmadığı hatta 4. Sınıf öğrencisi koro yönetimi dersini seçmeli olarak seçmez ise koro yönetiminde temel vuruş teknikleri hakkında bir bilgiye sahip olmadan müzik öğretmeni olarak mezun olduğu sonucu görülmüştür. Ülkemizde koro şefliği alanında eğitim veren bir yüksek öğrenim kurumu bulunmamaktadır. Bu sebeple koro şefliği yönetimi daha çok koro şefliği çalıştayları, eğitimleri, masterclass ve usta-çırak ilişkisi ile öğrenilmektedir. Temel vuruş tekniklerinde 2/4, 3/4 ve 4/4 vuruşlarda Türkiye’deki koro şeflerinin sahne performansı esnasındaki vuruşlarında, temel bilgilerin eksikliğinden kaynaklı yönetim teknikleri eksiklikleri görülmüş ve yönetimi duygusal ifade amaçlı kullanan koro şeflerinin sayısının çok az olduğu sonucu ortaya koyulmuştur. Koro şeflerinin yönetim esnasındaki duruş pozisyonlarının temel eğitim verilmemesi sebebiyle genel olarak yetersiz olduğu, el- omuz - bilek ve dirsek pozisyonlarının vuruşu veremediği ve genel olarak metrik aksan dışına çıktıkları görülmüştür. Nüansları belirtmek adına yapılan vuruşlarda koro şeflerinin sağ ve sol ayrı vuruşları genel olarak yapmadığı, yapılsa bile çoğunluğun vuruş içerisinde belirtmediği, bu sebeple müzikal ifadenin zayıf olduğu, sağ ve

sol el koordinasyonun geliştirilebilmesi için metronom ile ciddi bir çalışma yapılması gerektiği, ağırlık merkezlerinin çalışılarak daha şık bir görünüm izlenebileceği sonucuna ulaşılmıştır. Türkiye'deki koro şeflerinde bitiriş hareketi genel olarak parmak uçlarını kapatma şeklinde yapılmakta, orkestra şefliği bitiriş hareketi ile bitirilmektedir. Ayrıca koordinasyonsuz bitirişler görülmekte, koronun nerede bitireceğini bilmemesi sebebiyle sağlam bitirişler çok az sayıda görülmektedir. Genel olarak bitiriş hareketlerinin çok sert olduğu ve bitiriş hareketi konusunda genel olarak eğitime ihtiyaç duyulduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.

KAYNAKÇA

Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2017). Bilimsel araştırma yöntemleri [Scientific Research Methods] (23rd ed.). Ankara, Turkey: Pegem.

Çevik, S. (2015). Koro Eğitimi ve Yönetimi [Choir Education and Management] (2nd ed.). Ankara, Turkey: Müzik Eğitimi Yayınları.

Gökçe, M. (2010). Koro Dizilişlerinin Müziksel Sonuçlara Etkisi [The Effect of Choir Formations on Musical Results] (Master's thesis). Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana, Turkey.

Uslu, M. (2013). Nitelikli Bir Koro Şefinde Bulunması Gereken Yeterlilikler [Qualifications Required in a Competent Choir Conductor]. Uluslararası Hakemli Beşeri ve Akademik Bilimler Dergisi, 2(4), Nisan/Mayıs/Haziran İlk Bahar Dönemi.